

[Jazyk živý a neživý]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 11. 1. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 11. 1. 2000

[Jazyk živý a neživý]

Jazyk je skutečností, na které si můžeme ověřit neúnosnost některých jinak běžně sdílených a užívaných „předsudků“, které nám zůstaly po starém Řecku, resp. po jeho předních myslitelích, ale také mnoha předsudků dob pozdějších, zejména rané doby novověké a také doby osvícenské. Především tedy se ptáme, jaké povahy je ona skutečnost jazyka, o níž nikdy jako o skutečnosti nepochybujeme. Mluvíme přece o živých jazycích na rozdíl od mrtvých, což znamená, že některé jazyky již nežijí, ale my jim stále ještě můžeme rozumět (klasický je příklad staré řečtiny nebo latiny). Jaký je vlastně rozdíl mezi jazykem živým a neživým, jestliže oběma můžeme rozumět – a někteří dokonce dokáží mrtvým jazykem i mluvit? A jaká je skutečnost jazyka, kterým – třeba jen v tu chvíli – nikdo nemluví? A jaká je skutečnost jazyka, kterým právě někdo mluví? Jsou skutečné ty zvuky? A co ještě? Vždyť kdyby byly skutečně jen ty zvuky, tak by to ještě nebyl jazyk! Ty zvuky lze nahrát a pak znovu a znovu přehrávat, ale pak už přece nemají ten smysl, který měly při nahrávání! Živý jazyk něco sděluje, ale to, co sděluje, není obsaženo ani ve zvucích, ani v pohybech jazyka či rtů (ačkoliv to hluchoněmý dokáže „odezírat“), a není to obsaženo ani v písmenech nějaké abecedy, jimiž sdělení může být napsáno, ani – samozřejmě – v předem dohodnutých signálech atd. atd. Vyslovená nebo napsaná věta může mít nebo nemít smysl (a může mít i několikery smysl, zvláště, pokud ji vytrhneme z většího kontextu). Jaká je skutečnost onoho smyslu či významu?

(Písek, 000111-1.)